
zaaknummer:	1414156
afdelingsnaam:	Leefomgeving
steller:	Remko den Besten
telefoonnummer:	035 629 2844
onderwerp:	Samenwerkingsovereenkomst met Liander en Afwegingskader

Voorstel

1. De samenwerkingsovereenkomst met Liander aan te gaan ten aanzien van de plaatsing van trafostations
2. Het Afwegingskader plaatsing trafostations vast te stellen
3. De raad hierover te informeren met bijgevoegde Raadsinformatiebrief

Samenvatting

De vraag naar elektriciteit neemt steeds verder toe. Daarnaast wordt elektriciteit steeds vaker lokaal, via zonnepanelen, opgewekt. Consequentie is dat we, net als elders in Nederland, op piekmomenten aanlopen tegen de grenzen van het elektriciteitsnet. Komende jaren moet door netbeheerder Liander grote aanpassingen worden uitgevoerd aan het elektriciteitsnet. Concreet betekent dit plaatsing van ongeveer 300 trafostations in Hilversum in de komende jaren. Tegelijkertijd neemt de druk op de openbare ruimte toe en is inpassing van deze trafostations geen eenvoudige opgave. Om deze opgave in goede banen te leiden sluiten netbeheerder Liander en de gemeente een samenwerkingsovereenkomst. Binnen deze samenwerking is Liander verantwoordelijk voor de techniek en de gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke inpassing, hierbij ondersteund door het afwegingskader dat hiervoor is opgesteld. De buurtaanpak start in april 2024 in de Hilversumse Meent, waarna al snel het Zeeheldenkwartier en de Astronomische buurt volgen. In de eerste jaren gaat het in totaal om naar schatting gemiddeld 50 trafostations per jaar.

Met dit voorstel wordt ook invulling gegeven aan motie M24-32, Beeldschone elektriciteitshuisjes, lees hiervoor verder op pagina drie.

Inleiding

We zien een grote toename van de vraag naar elektriciteit vanwege de toenemende elektrificatie van ons dagelijks leven, bijvoorbeeld door duurzaam verwarmen en elektrisch rijden. Daarnaast zien we een verandering op het elektriciteitsnet door lokale opwekking en distributie van elektriciteit (zonnepanelen). Het geheel maakt dat het laagspanningsnet, wat in de straten onze huizen verbindt met het elektriciteitsnet niet overal op haar toekomst is voorbereid en, vaak op korte termijn, forse uitbreiding en soms een ruime verdubbeling behoeft. In Hilversum gaat het om het plaatsen van ongeveer 300 middenspanningsruimtes, ook wel trafostations genoemd. Parallel aan deze opgave is het duidelijk dat inpassing van functies in de openbare ruimte een steeds complexere opgave wordt. In de [Visie Openbare Ruimte](#) wordt geconcludeerd dat inpassing met name voor het centrum, de vroege uitbreidingsgebieden (tot circa 1920) en de krappe buurten in Hilversum Oost een complexe opgave is. Dit geldt zowel bovengronds, waar verschillende functies om ruimte concurreren, als ondergronds, waar verschillende netwerken en infrastructuur in elkaar vervlochten moeten worden en vervolgens effectief beheerd.

Verantwoordelijkheid Liander

De verantwoordelijkheid om het elektriciteitsnet gereed te maken voor de toekomst ligt bij de netbeheerder Liander. Liander stelt zich tot doel om in jaar 2040 haar netwerk in de gemeente Hilversum toekomstvast te hebben. Liander heeft een wettelijke leveringsplicht en plaatst vergunningsvrij trafostations, maar heeft daar in de regel gemeentegrond voor nodig. Liander wil daarom in goede samenwerking met de gemeente de ruimtelijke inpassing organiseren.

Verantwoordelijkheid gemeente

Een stabiel toekomstvast stroomnet is mede in het belang van de gemeente. Als we niets doen, dan zal op een gegeven moment stroomuitval het gevolg zijn. Nu al ervaren bewoners dat op zomerse momenten zonnepanelen worden afgeschakeld omdat het elektriciteitsnet het niet aan kan. Ook komen bedrijven die een grootverbruik aansluiting aanvragen op een wachtlijst terecht. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke inpassing van de trafostations. Plaatsing zal voor een groot deel op openbare grond van de gemeente plaatsvinden. Daarbij heeft de plaatsing van trafostations, zeker vanwege het forse aantal, invloed op de leefomgeving. De gemeente wil dat de trafostations zo zorgvuldig mogelijk worden ingepast en heeft daarbij een brede afweging te maken.

Samenwerkingsovereenkomst

Gegeven het belang en de complexiteit van deze opgave sluiten de gemeente Hilversum en Liander een samenwerkingsovereenkomst af waarin procesafspraken worden vastgelegd. De overeenkomst (bijlage 1) tussen Liander en de gemeente heeft betrekking op de uitbreiding van het laagspanningsnetwerk inclusief middenspanningsruimtes, ook wel trafostations genoemd. Het plaatsen van trafostations per stuk is niet voldoende om tijdig in de stroombehoefte van Hilversum te kunnen voorzien. Daarom is een buurtgerichte, projectmatige aanpak nodig, waarbij in één keer een hele buurt wordt gepland. Dan gaat het om plaatsing van ongeveer acht tot vijftien trafostations in één keer. Liander neemt haar verantwoordelijkheid vanuit de techniek. De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid voor de inpassing in de openbare ruimte. Door ondertekening geven partijen elkaar het vertrouwen in een goede samenwerking.

Afwegingskader plaatsing trafostations ten behoeve van locatiekeuze

In het afwegingskader (bijlage 2) heeft de gemeente de thema's opgenomen die bij de locatiekeuze van trafostations een rol spelen. Deze thema's volgen uit vastgestelde stukken, onder andere de Visie Openbare Ruimte, het [Programma Groen](#) en de [Verordening Kabels en Leidingen](#). Het afwegingskader omvat een set aan thema's dat bekeken, besproken en afgewogen wordt om tot een zorgvuldige locatiekeuze van trafostations te komen. Het is geen kant en klare checklist, omdat de ene keer het ene thema en de andere keer het andere thema prevaleert. Om een handvat te hebben in de te maken afweging is een voorkeursprioritering beschreven. Echter blijven de technische eisen die Liander stelt sterk maatgevend. Uit alle afwegingen volgt één locatie. Daarom zal participatie in de locatiekeuze niet mogelijk zijn. Wat betreft het ontwerp en groeninpassing is wel participatie mogelijk, lees hierover in de volgende paragraaf.

Ontwerp en groeninpassing van trafostations

Om trafostations zo goed mogelijk ruimtelijk in te passen biedt Liander een aantal mogelijkheden. Per locatie zal de gemeente bekijken wat het beste past. De volgende basisontwerpkeuzes zijn te maken en geven goede mogelijkheden om trafostations ruimtelijk aan te laten sluiten in de omgeving:

- Kleurafwerking kiezelgrijs (RAL-kleur 7032)
- Kleurafwerking antraciet (RAL-kleur 7016)
- Kleurafwerking dennengroen (RAL-kleur 6009)
- Steenstrips in de kleur van in de directe omgeving gelegen bebouwing
- Indien er voldoende ruimte voor is, kan groenafwerking gekozen worden (border met beplanting, geen hoge dichte heggen vanwege veiligheid).

Deze vijf ontwerp basiskeuzes worden voorgelegd aan de direct omwonenden van een specifiek aantal aangewezen trafostation locaties. Locaties op minder zichtbare plekken of locaties gelegen in een groenperk, waar in de basis de afwerking dennengroen met beplanting van toepassing is, worden niet voorgelegd.

De specifieke locaties waar bewoners een ontwerpkeuze voorgelegd krijgen, zijn veelal gelegen in directe zichtlijnen van bewoners dan wel dichtbij woningen. Per brief worden de bewoners per buurt geïnformeerd over de nieuwe trafostation locaties. De direct omwonenden van de trafostations worden uitgenodigd voor een inloopavond. Waar relevant krijgen de direct omwonenden dan de gelegenheid om een voorkeur uit te spreken voor één van de vijf ontwerp basiskeuzes. Dit kan op de inloopavond zelf of digitaal tot kort erna.

Verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke inpassing

We geven invulling aan het proces tot ruimtelijke inpassing op de volgende manier:

- A. Alle bewoners van Hilversum worden binnenkort geïnformeerd over de samenwerkingsovereenkomst met Liander en hoe de buurtaanpak voor plaatsing van trafostations uitgevoerd zal worden.
- B. Over de locatiekeuze hebben bewoners geen inspraak. Dat heeft te maken met de technische eisen die Liander stelt aan locaties in combinatie met alle afwegingen rondom de ruimtelijke inpassing uit het afwegingskader waaruit één locatie volgt.
- C. Over alle te plaatsen trafostations in een buurt krijgen alle bewoners van de hele buurt een uitgebreide informatiebrief vanuit Liander.
- D. De direct omwonenden van trafostations krijgen een uitnodiging voor een inloopavond. Hierbij wordt gezorgd voor een goede informatievoorziening met illustraties op papier als ook de mogelijkheid tot dialoog om zoveel mogelijk zorgen weg te nemen.
- E. Als een trafostation in de directe leefomgeving van bewoners wordt geplaatst (denk hierbij aan directe zichtlijnen van bewoners dan wel dichtbij woningen) dan hebben de direct omwonenden inspraak op de volgende vijf basisontwerpkeuzes zoals beschreven in de vorige paragraaf. Een voorkeur uitspreken kan dan zowel tijdens de inloopavond als via een digitale enquête. In ongeveer 50% van de te plaatsen trafostation zal dit het geval zijn. De basisontwerpkeuzes worden vergoed door Liander, maar andere varianten komen voor rekening van de gemeente.

Motie Beeldschone elektriciteitshuisjes

Wat betreft de motie M24-32, Beeldschone elektriciteitshuisjes, die tijdens de raadsvergadering van 6 maart 2024 is aangenomen, is de invulling daarvan als volgt:

- A. In enkele gevallen is een Dudoksteenstrip of kunst op het trafohuisje denkbaar, mocht daar vanuit de buurt initiatief en draagvlak voor zijn.
 - 1. Een ander type steenstrip (Dudok formaat); kostenraming circa 5.000 euro per trafostation.
 - 2. kunst op trafostations; kostenraming circa 7.500 euro per trafostation.
- B. Het bouwen van een soort omhulsel om een trafostation, wat leidt tot een bouwwerk, leidt tot dusdanig hoge kosten (circa 25.000 - 100.000 euro per trafostation) dat het college dat in de participatie niet als optie aan gaat bieden.
- C. De kosten en tijdintensiviteit van een ontwerpwedstrijd voor een Hilversums trafostation zijn dusdanig hoog, dat het college dit in de participatie niet als optie gaat aanbieden.

Met deze uitleg beschouwen wij deze motie als afgedaan.

Doel

Een samenwerkingsovereenkomst en afwegingskader vast te stellen ter ondersteuning van de projectmatige, buurtgerichte plaatsing van ongeveer 300 trafostations in Hilversum tot 2040.

Argumenten

1.1 In de samenwerkingsovereenkomst zijn procesafspraken vastgesteld.

De samenwerkingsovereenkomst is nodig om de uitbreiding van het stroomnet met ongeveer 300 trafostations en daarbij behorende ruimtelijk impact op een goede manier te organiseren en de verantwoordelijkheden en taken tussen Liander en de gemeente goed te borgen.

2.1 Het afwegingskader is nodig voor een goede invulling van de rol van de gemeente bij het bepalen van de locatie van trafostations.

We vullen hiermee onze verantwoordelijkheid in voor een zo goed mogelijke inpassing van trafostations in de openbare ruimte.

2.2 De buurtaanpak in de drie eerste Hilversumse buurten wordt komende periode opgestart.

Drie buurten zijn gezien vanuit de opgave het meest urgent. De eerste buurt is de Hilversumse Meent. Hier wordt komende weken gestart. Daarna volgen het Zeeheldenkwartier en de Astronomische buurt. Naast schriftelijke informatie en de inrichting van een specifieke buurtwebpagina door Liander over de locaties van trafostations, zal Liander samen met de gemeente per buurt direct omwonenden uitnodigen voor een inloopmoment om vragen te kunnen beantwoorden. In de Hilversumse Meent worden twaalf nieuwe trafostations geplaatst, Zeeheldenkwartier veertien stuks en Astronomische buurt twaalf stuks. In de eerste jaren is de schatting dat gemiddeld 50 trafostations per jaar worden geplaatst. Daarna zal het om een lager aantal gaan per jaar.

Kanttekeningen

2.1 De plaatsing van 300 trafostations is een forse opgave. Dit kan niet anders dan invloed hebben op de leefomgeving.

Het afwegingskader helpt om locatiekeuzes zorgvuldig af te wegen. De druk op de openbare ruimte is echter fors. Soms is een locatie op particulier terrein mogelijk, maar er zullen ook plekken zijn waar de uitkomst niet ideaal is, bijvoorbeeld voor bewoners of ondernemers. Een zorgvuldig ontwerp en (groen)inpassing kan dan helpen.

2.2 De inzet is gericht op een projectmatige aanpak per buurt. Ad hoc plaatsingen zijn echter niet helemaal te voorkomen.

Een ad hoc plaatsing is een plaatsing van een trafostation in een buurt eerder in de tijd dan de buurtaanpak. Ad hoc plaatsing is soms nodig in buurten waar de capaciteit van het stroomnet nu al onder druk staat of bij een nieuwbouwproject. Dit gaat om ongeveer vijf tot tien plaatsingen per jaar.

Financiën, middelen & capaciteit

De verwerving en plaatsing van de trafostations is de verantwoordelijkheid van Liander. Dat betekent dat Liander deze kosten draagt. Dat is inclusief de basiskeuze voor ontwerp en groeninpassing. Zoals aangegeven zouden de kosten voor een Hilversums ontwerp bij de gemeente komen te liggen. De benodigde capaciteit die de gemeente inzet voor het maken van de locatiekeuze en voor ondersteuning van Liander bij de communicatie wordt gevonden binnen de huidige organisatie. We voorzien op dit moment geen noodzaak voor extra middelen.

Uitvoering

De portefeuillehouder Klimaat en Energie zal namens het college de samenwerkingsovereenkomst met Liander tekenen. Dit moment zal gecombineerd worden met een persmoment, waarna Hilversum breed de bewoners worden geïnformeerd over deze samenwerking en de plaatsing van trafostations. De komende maanden wordt gewerkt aan een Nadere overeenkomst (NOK). Hierin worden de procesafspraken verder uitgewerkt. Deze nadere overeenkomst is uitvoeringsgericht en daarmee

gemandateerd aan de ambtelijke organisatie. Parallel hieraan krijgt de buurtaanpak in de eerste drie buurten vorm. Vanaf start van de communicatie in een buurt duurt het, in verband met levertijden van materieel, ongeveer één jaar voordat de trafostations daadwerkelijk geplaatst worden.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

26 maart 2024
de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

Bijlagen

1. Besluit college
2. Samenwerkingsovereenkomst gemeente Hilversum en Liander
3. Afwegingskader plaatsing trafostations
4. Raadsinformatiebrief